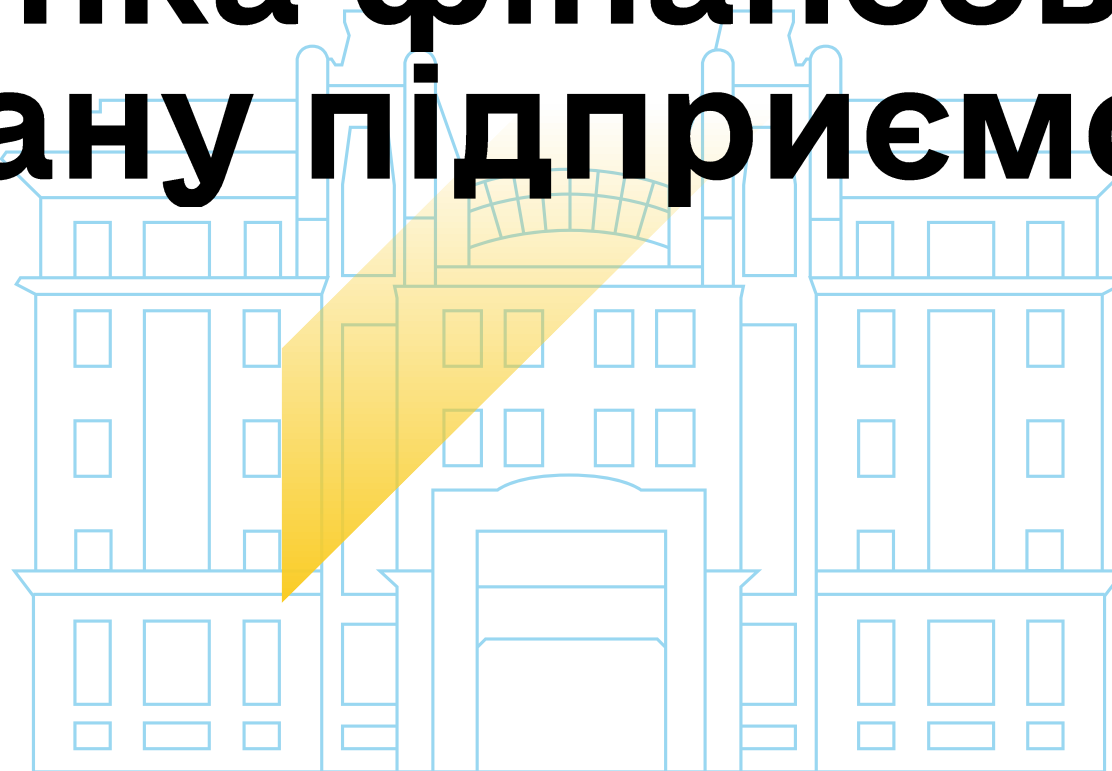

Міністерство
фінансів
України

Оцінка фінансового стану підприємств

Чому необхідно переглянути методологію оцінювання фінансового стану?

Слід врахувати специфіку роботи бізнесу в умовах воєнного стану та міжнародну практику.

Оцінка має охоплювати всі ключові аспекти фінансового стану підприємства.

Апробована методологія інтегрованої оцінки платоспроможності підприємств у банківському секторі (НБУ) та Мінфіні.

Оцінка має бути не лише на момент часу, а відображати еволюцію (історію змін та прогнози) у стані підприємства.

Оцінка має бути максимально об'єктивною, не залежати від суб'єктивного судження.

Алгоритм оцінювання фінансового стану (1)

Міністерство
фінансів
України

При розробці методології аналізу фінансового стану підприємств застосовано комплексний підхід:

1. Кожний показник характеризує окремі аспекти фінансового стану підприємства.
2. Розраховується інтегральний показник фінансового стану і тренд за трирічний період.
3. Враховано прогнози показників від підприємства для оцінки здатності поліпшити стан і для моніторингу.

Відібрано дев'ять показників за трьома групами (компонентами)

Група

Ліквідність. Здатність компанії задовольняти свої строкові зобов'язання за рахунок своїх активів.

Капіталізація. Або фінансова міцність показує, яку частку активів компанія здатна фінансувати за рахунок капіталу і довгострокових ресурсів.

Прибутковість. Прибутковість характеризує ефективність діяльності підприємства з точки зору його здатності генерувати прибуток.

Показник

Л₁ (миттєва ліквідність)

Л₂ (швидка ліквідність)

Л₃ (поточна ліквідність)

К₁ (маневреність капіталу)

К₂ (фінансова автономія)

К₃ (фінансова міцність)

П₁ (маржа валового прибутку)

П₂ (рентабельність операційної діяльності)

П₃ (рентабельність активів)

Алгоритм оцінювання фінансового стану (2)

Міністерство
фінансів
України

- Коефіцієнти розраховуються на основі **фінансової звітності** поточного року і за попередні **3 календарні роки**.
- Фактичні значення коефіцієнтів за кожний з періодів переводяться **у бали від 0 (найгірше) до 5 (найкраще)**.
- **Кожний бал у групі перемножується на вагу**, а результати додаються для отримання інтегрального показника.
- **Ваги для різних секторів економіки відрізняються**, враховуючи специфіку економічної діяльності та домінування груп показників в оцінці.

Інтегральний показник корегується за наявності аудиту звітності.

Розрахований показник визначає **клас фінансового стану** підприємства – від «А» (дуже добрий) до «F» (дуже поганий) на кожну звітну дату.

Підприємство з класами «D» та «E» може отримати статус АЕО за наявності:

- Плану фінансового оздоровлення.
- Консолідованої звітності групи та гарантійного листа материнської компанії або кінцевого бенефіціара (контролера) підприємства (лише для класу «E»).

КРОК 1 Коефіцієнти переводяться у бали

Міністерство
фінансів
України

- за період протягом календарного року, в якому проводиться оцінка відповідності;
- та окремо за кожен із попередніх трьох календарних років (річної фінансової звітності), з урахуванням дати реєстрації підприємства.

УВАГА! При розрахунку ПЗ при квартальній звітності дані ф.2 Фінансовий результат до оподаткування необхідно привести до річного виміру.

Група	Показник	Формула	Алгоритм розрахунку	
			великі та середні підприємства	малі та мікропідприємства
Показники ліквідності	Л ₁ (миттєва ліквідність)	$\frac{\text{Грошові кошти}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1165 гр. 4}}{\text{ф. 1 р. 1695 гр. 4}}$	
	Л ₂ (швидка ліквідність)	$\frac{\text{Оборотні активи} - \text{Запаси}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1195 гр. 4} - \text{ф. 1 р. 1100 гр. 4}}{\text{ф. 1 р. 1695 гр. 4}}$	
	Л ₃ (поточна ліквідність)	$\frac{\text{Оборотні активи}}{\text{Поточні зобов'язання}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1195 гр. 4}}{\text{ф. 1 р. 1695 гр. 4}}$	
Показники капіталізації	К ₁ (маневреність капіталу)	$\frac{\text{Обігові кошти}}{\text{Власний капітал}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1195 гр. 4} - \text{ф. 1 р. 1695 гр. 4}}{\text{ф. 1 р. 1495 гр. 4}}$	
	К ₂ (фінансова автономія)	$\frac{\text{Власний капітал}}{\text{Активи}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1495 гр. 4}}{\text{ф. 1 р. 1300 гр. 4}}$	
	К ₃ (фінансова міцність)	$\frac{\text{Власний капітал} + \text{Довгострокові зобов'язання}}{\text{Активи}}$	$\frac{\text{ф. 1 р. 1495 гр. 4} + \text{ф. 1 р. 1595 гр. 4}}{\text{ф. 1 р. 1300 гр. 4}}$	
Показники прибутковості	П ₁ (маржа валового прибутку)	$\frac{\text{Валовий прибуток (збиток)}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	$\frac{\text{ф. 2 р. 2090 гр. 3 або ф. 2 р. 2095 гр. 3}}{\text{ф. 2 р. 2000 гр. 3}}$	$\frac{\text{ф. 2 р. 2000 гр. 3} - \text{ф. 2 р. 2050 гр. 3}}{\text{ф. 2 р. 2000 гр. 3}}$
	П ₂ (рентабельність операційної діяльності)	$\frac{\text{Прибуток (збиток) від операційної діяльності}}{\text{Чистий дохід від реалізації продукції}}$	$\frac{\text{ф. 2 р. 2190 гр. 3 або ф. 2 р. 2195 гр. 3}}{\text{ф. 2 р. 2000 гр. 3}}$	$\frac{\text{ф. 2 р. 2000 гр. 3} + \text{ф. 2 р. 2120 гр. 3} - \text{ф. 2 р. 2050 гр. 3} - \text{ф. 2 р. 2180 гр. 3}}{\text{ф. 2 р. 2000 гр. 3}}$
	П ₃ (рентабельність активів)	$\frac{\text{Фінансовий результат до оподаткування}}{\text{Середньорічна сума активів}}$	$\frac{\text{ф. 2 р. 2290 гр. 3 або ф. 2 р. 2295 гр. 3}}{(\text{ф. 1 р. 1300 гр. 3} + \text{ф. 1 р. 1300 гр. 4}) \div 2}$	$\frac{\text{ф. 2 р. 2290 гр. 3}}{(\text{ф. 1 р. 1300 гр. 3} + \text{ф. 1 р. 1300 гр. 4}) \div 2}$

КРОК 2 Розрахунок коефіцієнтів

Значення показників коефіцієнтів фінансового стану переводяться в бали згідно з діапазонами значень коефіцієнтів фінансового стану.

Коефіцієнт фінансового стану	Діапазони значень коефіцієнтів фінансового стану за балами ¹					
	0 балів	1 бал	2 бали	3 бали	4 бали	5 балів
Група коефіцієнтів ліквідності (Л)						
Л ₁	< 0,01	[0,01–0,05)	[0,05–0,1)	[0,1–0,2)	≥ 0,35	[0,2–0,35)
Л ₂	< 0,2	[0,2–0,4)	[0,4–0,6)	[0,6–1,0)	≥ 5,0	[1,0–5,0)
Л ₃	< 0,4	[0,4–0,70)	[0,70–1,0)	[1,0–1,3)	≥ 10,0	[1,3–10,0)
Група коефіцієнтів капіталізації (К)						
К ₁	< 0,05	[0,05–0,1)	[0,1–0,2)	[0,2–0,3)	[0,3–0,4)	≥ 0,4
К ₂	< 0,1	[0,1–0,2)	[0,2–0,3)	[0,3–0,4)	[0,4–0,5)	≥ 0,5
К ₃	< 0,2	[0,2–0,3)	[0,3–0,4)	[0,4–0,5)	[0,5–0,6)	≥ 0,6
Група коефіцієнтів прибутковості (П)						
П ₁	< 0,01	[0,01–0,05)	[0,05–0,1)	[0,1–0,15)	[0,15–0,2)	≥ 0,2
П ₂	< 0,0	[0,0–0,025)	[0,025–0,075)	[0,075–0,10)	[0,10–0,15)	≥ 0,15
П ₃	< –0,01	[–0,01–0,02)	[0,02–0,03)	[0,03–0,04)	[0,04–0,05)	≥ 0,05

1. Розрахункове значення із круглою дужкою ")" означає, що таке граничне значення не включається в діапазон.
Розрахункове значення із квадратною дужкою "[" означає, що таке граничне значення включається в діапазон.

КРОК 3 Розрахунок загального балу

Розраховується загальний бал
кожної групи коефіцієнтів фінансового стану
на підставі середньозваженого показника,
за кожен з періодів, за формулами:

$$Л = 0,2 \times Л_1 + 0,3 \times Л_2 + 0,5 \times Л_3$$

$$К = 0,2 \times К_1 + 0,3 \times К_2 + 0,5 \times К_3$$

$$П = 0,2 \times П_1 + 0,3 \times П_2 + 0,5 \times П_3$$

КРОК 4

Визначення вагових значень груп коефіцієнтів

Міністерство
фінансів
України

Визначається вагове значення кожної групи коефіцієнтів фінансового стану в інтегральному показнику відповідно до групи видів економічної діяльності

Групи видів економічної діяльності	Вагові значення групи коефіцієнтів фінансового стану (β_i)		
	Л (ліквідності)	К (капіталізації)	П (прибутковості)
Сільське господарство та агропереробка Секції А, С (розділи 10–12)	0,45	0,30	0,25
Торгівля, логістика, транспорт Секції G, H	0,40	0,30	0,30
Промисловість і будівництво Секції В, С (розділи 13–33), F	0,35	0,45	0,20
Інші галузі Секції D, E, I–U	0,35	0,35	0,30

Ваги кожної групи коефіцієнтів виставлені в залежності від основного КВЕД підприємства:

- Для промисловості і будівництва найбільшу питому вагу має **Капіталізація**.
- Для агросектору, торгівлі, транспорту, логістики – **Ліквідність**.

КРОК 5

Розрахунок ІП (інтегрального показника)

Міністерство
фінансів
України

Розраховується інтегральний показник окремо для кожного періоду (поточний та попередні 3 роки) за формулою:

$$ІП_n = (Л_n \times \beta_i + К_n \times \beta_i + П_n \times \beta_i)$$

ІП_n — інтегральний показник n-звітного періоду.

Л_n, К_n, П_n — зважений загальний бал відповідної групи коефіцієнтів фінансового стану (Крок 3).

β_i — вагове значення групи коефіцієнтів фінансового стану в інтегральному показнику відповідно до основного КВЕД (Крок 4).

КРОК 6

Корегування ІП (інтегрального показника)

Міністерство
фінансів
України

Далі здійснюється **корегування інтегрального показника** шляхом додавання 0,2 бали окремо для кожного періоду (поточний та попередні 3 роки) за умови **підтвердження фінансової звітності підприємства аудиторським звітом** в такому періоді.

КРОК 7

Визначення класу фінансового стану

Міністерство
фінансів
України

За результатами розрахунку інтегрального показника визначається клас фінансового стану підприємства окремо для кожного періоду.

Для періоду дії воєнного стану поріг знижено («послаблено вимоги»)

	Клас фінансового стану підприємства	Значення ІП (інтегрального показника) ¹	
		тимчасово на період дії воєнного стану та один рік після його скасування	через рік після скасування воєнного стану (але не раніше, ніж після подання наступної чергової проміжної або річної фінансової звітності через рік після скасування воєнного стану)
	A (дуже добрий)	[4,0–5,0)	[4,5–5,0)
	B (добрий)	[3,5–4,0)	[4,0–4,5)
	C (задовільний)	[3,0–3,5)	[3,5–4,0)
	D (слабкий)	[2,0–3,0)	[3,0–3,5)
	E (поганий)	[1,0–2,0)	[2,5–3,0)
	F (дуже поганий)	< 1,0	< 2,5

1. Розрахункові значення із круглою дужкою ")" означає, що таке граничне значення не включається в діапазон.
Розрахункові значення із квадратною дужкою "[" означає, що таке граничне значення включається в діапазон.

КРОК 8 Прийняття рішення (1)

Міністерство
фінансів
України

Стандартне надання авторизації з класом «А», «В», «С»

Стандартне надання авторизації

(моніторинг — 1 раз на рік)

1. Клас фінансового стану (з урахуванням коригування кроку 6) за останні 2 роки + поточний рік **не нижче «С»**.
2. Лінійний тренд демонструє:
 - а) **стабільний фінансовий стан** або тенденцію до покращення.
 - б) тенденцію до погіршення фінансового стану, але підприємство **перебуває в вищому класі**, ніж той, до якого відноситься нижня межа для надання бажаної ним авторизації.

	Клас фінансового стану	Тип авторизації
	А (дуже добрий)	АЕО, звільнення від гарантії
	В (добрий)	АЕО, 30% загальна гарантія
	С (задовільний)	АЕО, 50% загальна гарантія

Додаткова можливість надання авторизації

(застосовується посилений моніторинг — щоквартально)

1. Клас фінансового стану підприємства (з урахуванням коригувань кроків 6 та 8) за останні 2 роки + поточний рік відповідає загальному рівню (таблиця) і вище.
Для АЕО за рахунок коригувань на кроці 8(2) періоди, в яких був клас «D» та «E», відповідатимуть класу «C» .
2. В межах загального рівня авторизації (таблиця) лінійний тренд може демонструвати тенденцію до погіршення, але підприємство має надати прийнятне ПФО.

3. Надано ПФО та необхідні гарантії.

ПФО припускає сезонні коливання та враховує специфіку галузі, переглядається щороку.

Можливе відхилення від ПФО:

- До 15% по проміжній фінансовій звітності.
- До 10% по річній фінансовій звітності.

КРОК 8 Прийняття рішення (2)

Міністерство
фінансів
України

АЕО для підприємств з класом фінансового стану «D» та «E»

Авторизацію АЕО можуть також отримати підприємства,
що у будь-якому з періодів (2 попередніх років та/або поточний), мають клас «D» або «E»,
але для цього здійснюватиметься **корегування інтегрального показника** фінансового стану підприємства
(за відповідний період) до нижньої межі класу фінансового стану «C» на основі наданих підприємством документів:

Документи для підприємства з класом «D»

- ПФО¹ з прогнозним позитивним трендом на наступні 2 роки та досягнення рівня, що відповідатиме класу «C» і вище.
- Забезпечити такий фінансовий стан, за якого інтегральний показник не меншим нижньої межі класу «C».

Митні органи — моніторинг щоквартально.

Документи для підприємства з класом «E»

- ПФО¹ з позитивним прогнозом на наступні 2 роки та досягнення рівня, що відповідатиме класу «C» і вище.
- Консолідована фінансова звітність групи пов'язаних компаній при розрахунку фінансового стану дає клас «B» і вище разом із гарантійним листом².
- Гарантійний лист².

Митні органи — моніторинг щоквартально.

1. ПФО — План фінансового оздоровлення має містити:

- а) аналіз причин погіршення фінансового стану (описова частина);
- б) комплекс заходів з поліпшення фінансового стану (описова частина);
- в) прогнозні значення даних фінансової звітності на два роки із щоквартальною розбивкою.

ПФО є прийнятним в разі виходу прогнозних показників підприємства на рівень не гірше, ніж клас «C» та демонструє сталий або позитивний лінійний тренд протягом 2 років.

2. Гарантійний лист — від імені материнської компанії або кінцевого бенефіціара (контролера) підприємства.

Робота з ПФО, консолідованою звітністю та гарантіями

Міністерство
фінансів
України

При наданні ПФО здійснюється

- а) розрахунок **щоквартального інтегрального показника** на підставі наданих прогнозних значень фінансової звітності підприємства.
- б) на основі розрахованих щоквартальних на 2 прогнозні роки інтегральних показників будується **лінійний тренд**, для підтвердження можливості забезпечення фінансового стану, за якого підприємство буде досягнуто класу не нижче «С» протягом 2 прогнозних років.

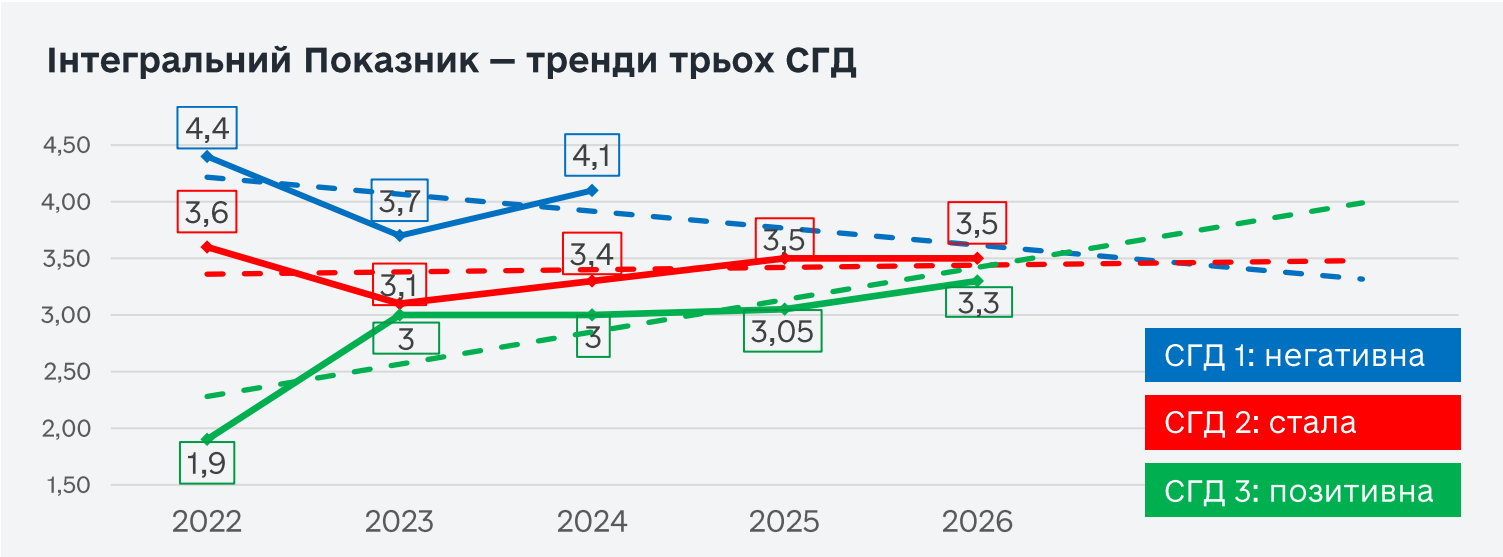
Вимоги до фінансової звітності групи компаній та гарантійного листа

- а) здійснюється розрахунок **інтегрального показника фінансового стану групи компаній**, за результатами розрахунків якого інтегральний показник має бути не меншим за нижню межу класу «В».
- б) перевіряється, що підписантом **гарантійного листа** є материнська компанія або кінцевий бенефіціарний власник (контролер) підприємства відповідно до його статутних документів та відомостей із ЄДР.

Під час моніторингу дотримання ПФО підприємство не повинно допускати зменшення значення інтегрального показника, розрахованого:

- На підставі проміжної фінансової звітності порівняно з відповідним прогнозним більше, ніж на 15%.
- На підставі річної фінансової звітності порівняно з відповідним прогнозним більше, ніж на 10%.

Аналіз тренду

Інтегральний Показник

	СГД 1	СГД 2	СГД 3
2022	4,4	3,6	1,90
2023	3,7	3,1	2,2 → 3,0
2024	4,1	3,3	2,8 → 3,0
2025		3,4	3,05
2026		3,5	3,30

Клас фінансового стану

	СГД 1	СГД 2	СГД 3
2022	A	B	E
2023	B	C	D → C
2024	A	C	D → C
2025		C	C
2026		C	C

Проілюстровано лінію тренду, побудовану на основі

- Розрахунку інтегрального показника за три попередні звітні періоди.
- Заміру трьох точок та визначення (позитивна, стала, негативна) лінії тренду.
- Запиту у разі необхідності від підприємства ПФО на наступні 2 роки (поквартально).
- За даними ПФО – розрахунки інтегрального показника та побудова лінії тренду.

Результат: рішення про надання авторизації АЕО або про надання спрощення щодо зменшення суми гарантії даного підприємства.

Результати розрахунків вибірки

Групи видів економічної діяльності	2022						2023						2024					
	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F	A	B	C	D	E	F
АПК	7		1	1	1		7	1	1		1		7	1	2			
Торгівля, логістика, транспорт	15	7	9	5	3		22	3	7	7			19	5	5	8	1	
Промисловість, будівництво	22	6	6	5			22	7	5	3	2		23	6	2	7	1	
Інші галузі Секції D, E, I-U (усі розділи)																		
	44	13	16	11	4	0	51	11	13	10	3	0	49	12	9	15	2	0
	50 %	15 %	18 %	13 %	5 %	0 %	58 %	13 %	15 %	11 %	3 %	0 %	56 %	14 %	10 %	17 %	2 %	0 %
	88 балів						88 балів						87 балів					
	10						10						10					
	11 %						11 %						11 %					
	90 %						90 %						100 %					
	39						39						38					
	44 %						44 %						44 %					
	92 %						100 %						97 %					
	39						39						39					
	44 %						44 %						45 %					
	100 %						95 %						97 %					
	0						0						0					